

DOI: 10.17234/SRAZ.66.20

UDK:811.135.1'282'373.21(439)

Original scientific paper

Primit la 28 aprilie 2020

Acceptat pentru publicare la 18 octombrie 2021

Denumiri geografice băieșe în graiul muntenesc (munćan) din sud-vestul Ungariei¹

Mátyás Rosenberg
Institutul de Cercetări Lingvistice, Budapesta
matyas.rosenberg@gmail.com

Gábor Mikešy
Centrul de Studii Lechner, Budapesta
mikesy.gabor@lechnerkozpont.hu

Datorită faptului că rromologia este o disciplină apărută relativ recent, precum și a altor factori de natură istorică, cercetarea toponimelor băieșe din Ungaria a fost devansată de studiul numelor de localități aparținând altor minorități. Printre cauzele istorice, menționăm faptul că băieșii au devenit populație dominantă în anumite zone ale Ungariei abia în ultimele decenii, iar versiunile standard consemnate în scris ale graiurilor băieșe – mai ales cel muntenesc – sunt încă în formare. Deși se poate observa o structură de toponime băieșe atent elaborată și frecvent folosită, colectarea și analiza microtoponimelor sunt destul de dificile. Îngreunarea demersului se datorează împrejurării că populația rromă s-a stabilit în zonă recent și un a fost implicată în agricultură, fapt care ar fi necesitat utilizarea unor astfel de denumiri. Lucrarea rezumă pentru prima dată rezultatele mai multor investigații de teren referitoare la toponime.

Cuvinte-cheie: rromii băieși, toponime, microtoponime, graiul muntenesc, denumiri geografice

1. Introducere

Până în ultimele decenii ale istoriei recente, existența denumirilor geografice ale băieșilor nu a fost deloc studiată. Deși populația de etnie rromă este cel mai mare grup minoritar din Ungaria, iar cercetarea denumirilor de așezări are o tradiție îndelungată, colectarea denumirilor geografice ale rromilor nu a fost niciodată prioritară. Singura excepție o constituie o încercare izolată de a prezenta aceste denumiri în cadrul unei culegeri. Date toponimice a patru așezări apar în volumul *Baranya megye földrajzi nevei* [*Denumiri geografice din*

¹ Această lucrare a fost susținută de Fondul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare din Ungaria (proiectul nr. K 129378).

județul Baranya] (1982), în care denumirile sunt prezentate în limba romani și în limba română, vorbită de băieși. Pe hărți putem găsi toponime care se referă la prezența unei comunități de rromi în zonă, dar niciodată ele nu apar în limba vorbită de comunitate. Putem enumera câteva motive mai importante, cum ar fi: lipsa cunoștințelor privitoare la limbile vorbite de rromi; faptul că, până în prezent, locuitorii rromi nu au constituit populația majoritară a vreunei așezări; apariția recentă a sistemelor de scriere în limbile rromilor; neimplicarea rromilor în agricultură, ocupație în care numele câmpiilor sau ale altor forme de relief au o importanță ridicată (Rosenberg / Mikesy / Bölcskei 2020: 208).

2. Cercetarea de teren

Începând cu anul 2013, unul dintre membrii grupului de cercetare, Mátyás Rosenberg, a efectuat anchete de teren în comunități de băieși. Chestionarul său dialectologic a inclus culegerea de date lingvistice de la aproximativ 2.250 de informatori din 165 de localități. Interviuurile au fost realizate în Ungaria și în țările vecine. În aproape toate cazurile, datele au fost înregistrate cu ajutorul unui chestionar tradus, folosindu-se metoda întrebărilor directe și a înregistrării diferitelor informații (conversații spontane, povești, cântece și alte elemente de folclor).

O altă cercetare de teren a fost realizată de Gábor Mikesy și Mátyás Rosenberg. Cu fiecare ocazie apărută, autorii s-au implicat în conversații informale ad-hoc, rugându-i pe rromii apreciați de membrii comunității lor să denumească locul și bunurile uzuale, să vorbească despre locurile din împrejurimi, de preferință în limba lor maternă. Mikesy a trimis, de asemenea, cereri formale către autoritățile locale din așezările cu populație rromă majoritară, solicitând informatori rromi pentru actualizarea toponimelor care apar pe hărțile regiunilor, realizate la scara de 1:10.000 (Rosenberg / Mikesy / Bölcskei 2020: 208–209).

3. Distribuția spațială

Distribuția geografică a comunităților de băieși din Ungaria este neunitară. Aceasta înseamnă că marea majoritate a vorbitorilor băieși raportează că nu au auzit niciodată alți băieși folosind un grai diferit. Graiul transilvănean-bănățean (*ardelan*) este vorbit în principal în județele Zala, Somogy, Baranya și Tolna, dar există comunități de băieși și în județele Vas, Győr-Moson-Sopron, Veszprém și Nógrád, tot așa cum există unii vorbitori izolați în județele Pest, Komárom-Esztergom, Fejér și în partea de vest a județului Bács-Kiskun. Comunitățile care vorbesc graiul transilvănean-crișean se găsesc în primul rând de-a lungul râului Tisza și în județele Pest, Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, în partea de sud a județului Heves, iar unii vorbitori izolați locuiesc în județul Tolna. Vorbitorii graiului muntean-bănățean (*munčan*) locuiesc în Alsószentmárton (în grai băiaș – *Símmarta dă Žos*, în româna standard – *Sânmartă de Jos*) și în satele învecinate, dar și în zeci de alte localități din județul

Baranya, la fel ca şi în unele zone din judeţul Somogy, lângă Baranya (Rosenberg 2018: 113). Conform recensământului din anul 2001, băieşii constituie 8,5–8,9% din populaţia de rromi din Ungaria (Kemény / Janky / Lengyel 2004: 41).

4. Utilizarea toponimelor în comunităţile băieşilor din Ungaria

În comunităţile băieşilor, se pot găsi numeroase exemple de microtoponime, precum şi nume de aşezări. Este important de menţionat totuşi, că însuşirea şi utilizarea acestor toponime se limitează în prezent la vorbitorii în vârstă. Nici măcar o bună cunoaştere a limbii materne nu poate garanta că informatorul va şti o mulţime de nume de locuri. Mai mult, gradul de familiarizare cu aceste denumiri prezintă o diferenţă enormă între sexe. Bărbaţii, probabil datorită mobilităţii pe piaţa muncii, călătoresc de obicei mai mult şi, prin urmare, cunosc mai multe toponime.

4.1 Microtoponime

Caracteristic pentru comunităţile băieşilor este compatibilitatea parţială a sistemelor denumirilor geografice cu cele din limba maghiară. Termenii generici sunt numeroşi, de exemplu în graiul muntenesc: *tobă* 'lac' (cf. maghiară *tó*), *sukak* 'uliţă' (cf. *socac*, croată *sòkāk*, sârbă *soĳāk* < turcă *sokak*, în cele din urmă din arabă *zuqāq*), *pădure* 'pădure', *paşă* 'paşune', *vije* 'vie', *kale* 'strada', *dël* 'deal' etc., în graiul ardelean: *păro* 'pârâu', *dal* 'deal', *şanc* 'şanţ', *ulică* 'strada', *rît* 'rât', *mal* 'mal' etc. Aceşti termeni generici sunt folosiţi împreună cu elemente de referinţă pentru a forma locuţiuni frazeologice care fac referire la locuri, de exemplu: „strada în care locuieşte primarul”, „bucata de pământ de-a lungul drumului care duce la Vajszló”, „pădurea de unde adunăm ciuperci”, „strada de deasupra / din nordul bisericii” etc. (Rosenberg / Mikeşy / Bölcskei 2020: 210).

4.2 Nume de aşezări

Comunităţile băieşilor din Transdanubia cunosc geografia tuturor locurilor învecinate după denumirile lor băieşe. Este corect să spunem că oraşele şi satele cu nume în grai băieş sunt în primul rând cele care au avut o populaţie băiaşă majoritară fie acum, fie în trecut. De exemplu, *Ligèt* 'Liget', *Mizùda* 'Meződ', *Kāmānşe* 'Kálmánca', *Kāpoş* 'Kaposvár', *Urustòn* 'Orosztöny', *Dobricîn* 'Debrecen', *Eita* 'Létavértes' etc. În acelaşi timp, deşi mai puţin frecvent, aşezările fără locuitori băieşi au dobândit, de asemenea, nume în grai băieş, de exemplu *Pęšta* 'Budapesta', *Miškùlcă* 'Miskolc', *Sulnòk* 'Szolnok'. Trebuie evidenţiat şi reversul, adică faptul că unele localităţi cu populaţie băiaşă considerabilă nu au nume în grai băieş, chiar dacă toate satele învecinate au astfel de denumiri. Se pot da ca exemplu Királyegyháza în judeţul Baranya şi Kölesd, Uzd în judeţul Tolna.

5. Toponime muntenești

Comunitățile de vorbitori ai graiului muntenesc au multe toponime. Majoritatea denumirilor sunt unice, specifice acestui grai (vezi tabelul 1²):

Tabelul 1: Nume de așezări folosite de vorbitorii băieși ai graiului muntenesc

Toponim oficial maghiar	Toponim muntenesc	Toponim croat
Alsószentmárton	<i>Sîmmarta (dă Žos)</i>	<i>Semàrtin</i>
Babócsa	<i>Babòča</i>	<i>Bòbovec</i>
Barcs	<i>Bàrča</i>	<i>Bârča</i>
Beremend	<i>Brèmina</i>	<i>Brème ~ Brèmen ~ Brìme</i>
Bisse	<i>Biša</i>	<i>Bišira</i>
Bosta	<i>Bòšta</i>	<i>Bòštin</i>
Csarnóta	<i>Čarnòta</i>	<i>Crnòta</i>
Cún	<i>Cùmba</i>	-
Drávaszabolcs	<i>Sabòča</i>	<i>Sàboč ~ Sàblōč</i>
Drávaszerdahely	<i>Sirdèļ</i>	<i>Sredāl̩j</i>
Egyházasharaszti	<i>Rastinc(u)</i>	<i>Rastínce</i>
Garé	<i>Gariba</i>	<i>Garija</i>
Gordisa	<i>Gurđiša ~ Gurdiš ~ Gordiš</i>	<i>Grđiša</i>
Görcsöny	<i>Girčîn</i>	<i>Gàrčîn</i>
Harkány	<i>Arkàń(u) ~ Harkàń(u)</i>	<i>Ārkānj ~ Ārkānj</i>
Illocska	<i>Ilòčka</i>	<i>Ilòčac</i>
Ipacsfa	<i>Ipačfala</i>	<i>Păčva</i>
Kásád	<i>Kašād(u)</i>	<i>Kašad (Baranya)</i>
Kisharsány	<i>Haršan(u)</i>	<i>Aršanjac (Baranya)</i>
Kistapolca	<i>Tapùca</i>	<i>Tapóca</i>
Kovácsida	<i>Kovačhida</i>	<i>Kovàčida</i>
Lapáncsa	<i>Lapàndža</i>	<i>Làpāndža</i>
Magyarbóly	<i>(Mađar)bòja</i>	<i>Madžarbója</i>
Máriagyúd	<i>Gijud(u) ~ Gjūd(u)</i>	<i>Đūd ~ Jūd</i>
Márfa	<i>Marfā</i>	<i>Mārva</i>
Márok	<i>Maròk</i>	-
Matty	<i>Màke ~ Màke</i>	<i>Măća</i>
Mohács	<i>Muhàč</i>	<i>Mòāč ~ Mùvač</i>
Nagyharsány	<i>Aršan(u) ~ Haršan(u)</i>	<i>Āršanj</i>

² Sursa datelor croate este Mandić 2005 în toate cazurile, cu excepțiile Kásád și Kisharsány, pentru care sursa este Pesti 1982.

Old	<i>Uldinc(u) ~ Oldinc(u)</i>	<i>Oldince ~ Ólnica</i>
Palkonya	<i>Palkónia</i>	<i>Plăkinja ~ Palkónija</i>
Pellérd	<i>Pilërda</i>	<i>Pëlîr ~ Pelërda</i>
Pécs	<i>Pičuj(u)</i>	<i>Pèčuj ~ Pèčuv ~ Pèču ~ Pečuh ~ Petocríkva</i>
Rádfalva	<i>Radèļ</i>	-
Sellye	<i>Šilín(e)</i>	<i>Šeljîn ~ Šějîn</i>
Siklós	<i>Tîrg ~ Tîrîg</i>	<i>Šiklûš ~ Šiklâuš ~ Šikljuš</i>
Siklósnagyfalu	<i>Sàto-l Mære</i>	<i>Năcfa</i>
Szalánta	<i>Salànta</i>	<i>Salanta</i>
Szaporca	<i>Sapârca</i>	<i>Spòrica</i>
Szekszárd	<i>Siksàrda</i>	<i>Sèksar</i>
Turony	<i>Turònia</i>	<i>Tûron</i>
Villány	<i>Vilàn(u)</i>	<i>Viljân</i>
Vokány	<i>Vakàn ~ Vakània</i>	<i>Vàkan</i>

Toponimele din graiul muntenesc pot fi împărțite în mai multe categorii. O parte semnificativă a denumirilor are etimologie slavă, cum ar fi: *Lapândza*, *Pičuj(u)*, *Rastinc(u)*, *Šilín(e)*, *Tapuca*, *Uldinc(u)*, în timp ce altă parte a lor provine din denumirea maghiară, de exemplu *Babòca*, *Biša*, *Bòšta*, *Ilòčka*, *Ipačfala*, *Siksàrda* etc. Întâlnim, de asemenea, și denumiri interne: *Sàto-l Mære*, *Sîmmarta* (dă *Žos*), *Tîrg*. Diferențele dintre toponimele munteneste și cele ardeleneste sunt asigurate și de diferitele etimologii, nu doar de diferențele fonologice (vezi tabelul 2).

Tabelul 2: Toponime munteneste și ardeleneste care prezintă diferențe etimologice

Toponim oficial maghiar	Muntean-bănățean (<i>munćan</i>)		Transilvănean-bănățean (<i>ardelan</i>)	
	Forma băiașă	Forma croată ³	Forma băiașă	Etimologia maghiară
Barcs	<i>Barča</i>	<i>Bârča</i>	<i>Barše</i>	<i>Barcs</i>
Beremend	<i>Bremina</i>	<i>Brëmen</i>	<i>Beremenda</i>	<i>Beremend</i>
Egyházasharaszti	<i>Rastinc(u)</i>	<i>Rastince</i>	<i>Hărăsta</i>	<i>Haraszti</i>
Gordisa	<i>Gurdišă/Gurdiš/Gordiš</i>	<i>Grđiša</i>	<i>Gurdiža</i>	<i>Gordisa</i>
Harkány	<i>Arkań(u)</i>	<i>Arkānj</i>	<i>Hîrkań</i>	<i>Harkány</i>
Kistapolca	<i>Tapuca</i>	<i>Tapóca</i>	<i>Tîpalca</i>	<i>Tapolca</i>
Old	<i>Uldinc(u)/Oldinc(u)</i>	<i>Oldince</i>	<i>Olda</i>	<i>Old</i>
Pécs	<i>Pičuj(u)</i>	<i>Pèčuj</i>	<i>Pîsu</i>	<i>Pécs</i>
Sellye	<i>Šilín(e)</i>	<i>Šeljîn</i>	<i>Sîle</i>	<i>Sellye</i>

³ Sursa datelor croate și ortografia se bazează pe Mandić 2005.

6. Microtoponimele localității Alsószentmárton

Localitatea Alsószentmárton reprezintă un caz unic. Satul este situat în microregiunea Siklós, în partea de sud a județului Baranya, lângă granița croată. „Cele 50 de localități din această microregiune extrem de eterogenă aparțin la trei zone geografice cu mai multe tipuri de așezări, de la sate minuscule la centre urbane mici, de la sate agricole la centre turistice și de la sate suburbane la ghetouri etnice” (Csalog 1979: 13; Virág 2011: 293). Până în anii 1920, localitatea a avut o populație de origine croată (*Šokci*) și germană, mulți dintre locuitori fiind bilingvi croato-maghiari. Astăzi, membrii comunității din Alsószentmárton prezintă fosta realitate ca fiind idilică, cu toate că știrile și articolele de presă din perioada respectivă dovedesc contrariul. Coexistența populației de origine croată și a romilor nu a fost lipsită de probleme, iar înregistrarea poveștilor personale oferă o imagine mult mai complexă (cf. Tenigl-Takács 2007: 17-18).

Deși în volumul *Baranya megye földrajzi nevei* [Denumiri geografice din județul Baranya] (1982) se menționează că majoritatea locuitorilor sunt țigani, toponimele colectate și publicate reprezintă forme de denumiri croate sau maghiare, datele băiește nefiind reprezentate. Astăzi, satul este locuit de o populație 100% băieșă. De mai multe generații, comunitatea este stabilă și aproape toți locuitorii vorbesc graiul muntean-bănățean (*munćan*). Totuși, în instituțiile de învățământ, ca urmare a propriilor decizii în ceea ce privește educația, se folosește exclusiv maghiara; astfel, toți membrii comunității sunt, practic, bilingvi.

La cererea noastră, primarul din Alsószentmárton a invitat șase informatori dornici să ajute, care s-au dovedit a fi buni cunoscători ai informațiilor despre localitate. S-a observat că, majoritatea denumirilor de așezări s-au format cu ajutorul locuțiunilor frazeologice, incluzând puncte de referință din proximitate. Astfel avem *Kàle a lu Tîrguluj* ‘drumul care duce spre Siklós’, *Pădûre a lu Dràvi* sau *A lu Dràvi Pădûre* ‘pădurea dinspre râul Drau’ (vezi tabelul 3). Aceste repere sunt, de cele mai multe ori, locuri comune (o așezare vecină, o fermă) sau zone din apropierea apei. Hidronimele au fost împrumutate de la locuitorii anteriori, de exemplu *Dràva*, *Rećka* etc. Expresia *a lu* este o variantă a articolului genitival invariabil *a* și dativului *lu* (limba română standard *lui*). În ceea ce privește numele de câmpii, cu greu putem găsi forme împrumutate de la generațiile anterioare, fiind favorizate împrumuturile. Unii termeni generali ai limbii pot funcționa și ca substantive proprii (de exemplu: *Kănàle*, *La stălă*, vezi tabelul 3), ceea ce reprezintă o caracteristică comună a denumirilor folosite de popoarele din bazinul carpatic. Străzile și piețele sunt cunoscute după numele lor maghiare/oficiale sau sunt numite după o persoană cunoscută (Rosenberg / Mikesy / Bölcskei 2020: 217).

Tabelul 3: Microtoponime din localitatea Alsószentmárton

Microtoponim	Caracteristică geografică	Sensul sau referința numelui
<i>Adica</i>	teren arabil	un termen croat pentru o zonă mică înconjurată de ape
<i>A lu Gužvānu nīvā ~ Nīva a lu Gužvānu</i>	teren arabil	bucățile de pământ dinspre Tótokföldje
<i>Gužvān(u)</i>	parte dintr-o așezare	o câmpie numită Tótokföldje în maghiară
<i>Kāle a lu Rastinculuj</i>	drum	‘drumul către Egyházasharaszti’
<i>Kāle a lu Rēčki</i>	drum	‘drumul către Recske’
<i>Kāle a lu Tīrguluj</i>	drum	‘drumul către Siklós’
<i>Kānālē</i>	canal	‘canalul’
<i>Klukučič</i>	teren arabil	un toponim împrumutat din maghiară <i>Klokocsik</i> ~ croată <i>Klokočik</i>
<i>Krūče a lu nāmculuj</i>	cruce	‘crucea către nemți’
<i>Krūče a lu Tīrguluj</i>	cruce	‘crucea către Siklós’
<i>La stālā</i>	clădire agricolă	‘la grajd’, fosta fermă de vite
<i>Mārmānc ~ mārminc</i>	cimitir	‘cimitirul’
<i>Pādūre a lu Drāvi ~ A lu Drāvi Pādūre</i>	pădure	‘pădurea dinspre râul Drau’
<i>Pāša märe</i>	pășune	‘pășunea mare’
<i>Pāša mikā</i>	pășune	‘pășunea mică’
<i>Pod a lu Rēčki</i>	pod	‘podul către Recske’
<i>Pod dā fer</i>	pod	‘pod de fier’
<i>Rēčka</i>	lac	brațul mort numit <i>Recske</i> [sic!]

Locuitorii din Alsószentmárton scriu și citesc în limba maghiară deoarece practic, graiul lor nu are o versiune scrisă. De fapt, graiul *munčan* prezintă diferențe considerabile față de graiul *ardelan*, care servește ca bază pentru alfabetizarea băiașă în ceea ce privește fonologia (de exemplu, *krūče* ~ *krúše*), morfologia (*A lu Garibi kāle* ~ *Kāl'-a dā Gariba*) și lexemele (*sukāk* ~ *ul'icā*). Locuitorii intervievați din Alsószentmárton solicită cu insistență ca numele muntene-bănățene ale așezării lor să apară pe indicatoarele rutiere și în texte. Unii informatori resping modificările din ortografia băiașă (pe baza graiului *ardelan*, vezi Arató & Gúti 2015), alții, în schimb, sunt dispuși să le folosească.

7. Adaptarea fonologică a denumirilor de așezări

Adaptarea fonologică pornind de la denumirea maghiară pare a fi cea mai frecventă modalitate de formare a toponimelor băieșe. Graiurile băieșe împrumută adesea sufixele locative maghiare (*-ba*, *-be* sunt folosite de regulă pe lângă rarele

-bă) ca părți ale toponimelor, de exemplu *Udváriba* 'Udvari', *Dărămba* 'Darány', *Marcaliba* 'Marcali', *Sikibé* 'Nagyszékely'. O serie de prefixe, cum ar fi *Kis-* 'mic', *Nagy-* 'mare', *Alsó-* 'de jos', *Felső-* 'de sus', sunt utilizate în graiurile băieșe pentru a face distincția, de ex. *Rájkú-l Mik* 'Alsórajk', *Nàna Mære* 'Felsőnána', *Sîmàrta dă Sus* 'Felsőszentmárton', în timp ce alte tipuri de adaosuri distinctive sunt aproape întotdeauna pierdute în toponime, de ex. *Magyar-* 'Unguresc', *Dráva-* 'de Drau', *-puszta* 'pustă'. Pierderea prefixelor sau a sufixelor generează un număr mare de omonime cu referință ambiguă, de exemplu *Rășe* 'Kisrécse' și 'Nagyrecse', *Sindörd* 'Baranyaszentgyörgy' și 'Dunaszentgyörgy'. Alsószentmárton nu este singurul nume care a devenit *Sîmàrta* în graiurile băieșe, deoarece denumirile care includ elementul *Szentmárton*, precum *Hegyhát-*, *Kis-*, *Felső-* și *Zalaszentmárton* vor produce cu siguranță aceeași formă, iar *Szilvás-*, *Tót-*, *Mura-*, *Kemenes-* și *Kebeleszentmárton* probabil, vor cunoaște același fenomen.

8. Concluzii

Comunitățile de romi din diferite părți ale Ungariei cunosc și folosesc de regulă denumirile de așezări în limba maternă, care - spre deosebire de denumirile de așezări ale altor minorități - au fost trecute cu vederea în mare parte până acum de autoritățile din domeniul administrației publice, statisticii, cartografiei, managementului rutier.

Vorbitorii graiului muntean-bănățean cunosc aproape toate locurile învecinate după numele lor băieșe. Toponimele lor, împărțite în mai multe categorii, au, în parte, semnificația numelor cu etimologie slavă, dar înregistrăm și multe cazuri în care denumirea este preluată din maghiară. Diferențele dintre toponimele muntenesti și cele ardelenesti sunt asigurate și de diferitele etimologii, aspect care se adaugă diferențelor fonologice. Traducerea numelor proprii din limba maghiară este foarte rară, de ex. *Sàto-l mære*, *Șânco-l mikă*. Din acest punct de vedere, cercetarea noastră de teren nu a confirmat denumirile locurilor rromilor din volumul „Denumiri geografice din județul Baranya”. Experiența ne-a demonstrat că traducerea numelor proprii în limba maghiară are loc doar dacă este forțată, cerută de anumite împrejurări, aceasta fiind nefirească în vorbirea de zi cu zi.

În ciuda tuturor dificultăților, denumirile geografice utilizate de comunitatea muntenilor și microtoponimele din Alsószentmárton - după o verificare amănunțită a limbii - vor fi primele toponime folosite de o comunitate de romi și incluse în „Magyarország Földrajzinév-tára” (FNT, o bază de date cu denumiri geografice inițiată de stat, intitulată „Gazetteer of Hungary”).

Bibliografie

- Arató, Máttyás / Gúti, Erika (2015). Gondolatok a beás nyelvi korpusz-tervezésről, különös tekintettel a helyesírás-tervezésre, in: *Világ és nyelv szenvedélyel. Köszöntő kötet Gecső Tamás 60. Születésnapjára* [eds. Folmeg, Márta & Jóri, Anita]. Budapest: Tinta Könyvkiadó, pp. 145-150.
- Csalog, Zsolt (1979). Cigányfalu Baranyában, in: *Kritika* 10, pp. 13-16.
- Kemény, István / Janky, Béla / Lengyel, Gabriella (2004). A magyarországi cigányság 1971–2003. Budapest: Gondolat Kiadó / MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet.
- Mandić, Živko (2005). Hrvatska imena naseljenih mjesta u Mađarskoj, in: *Folia Onomastica Croatica* 14, pp. 37-128.
- Pesti, János (1982). *Baranya megye földrajzi nevei. Vol. I–II*. Pécs: Baranya Megyei Levéltár.
- Rosenberg, Máttyás / Mikešy, Gábor / Bölcskei, Andrea (2020). Place names in Romani and Bayash communities in Hungary, in: *Onomastica. Anuari de la Societat d'Onomastica 2020*, pp. 197-221.
- Tenigl-Takács, László (2007). *Szentmárton könnyei*. Budapest: Liget Műhely Alapítvány.
- Virág, Tünde (2011). Alsószentmárton, in: *Változó falvaink. Tizenkét falurajz Kercaszomortól Nyírkárástól* [eds. Beluszky, Pál / Sikos, T. Tamás]. Budapest: Akadémiai Kiadó, pp. 292-316.

Place names in Muncán-speaking Boyash communities in South-Western Hungary

The research of Bayash toponyms in Hungary is significantly behind the examination of the place names of some other minorities due to the relatively recent appearance of Romani Studies and several other historical factors. This paper presents the beginnings and possibilities of collecting Bayash toponyms in the country, especially the place names used by the Muncán-speaking communities. Although one can observe an elaborated and widely used system of Bayash settlement names, the collection and analysis of the microtoponyms is made fairly difficult by the facts that the Roma population has been settled only recently and has not typically been involved in agriculture requiring the use of such names since then. The paper summarizes the results of several toponymic fieldworks for the first time.

Keywords: Boyash, Roma, toponyms, microtoponyms, settlement names